

Reuniunea învățătorilor

Apare odată în lună.

Proprietar editor: Reuniunea învățătorilor români dela școalele popor. conf. ort. din protopopiatele arădane I—VII.	REDACTOR: IOSIF STANCA	Manuscrisurile și corespondența se vor trimite redact. în Rosa, u. p. Marospetres, ctul. Arad, iar abonamentele casei nr. 1 fu- lin Grosșorean în Galsa-Vihagos.
Comitetul de redacție: Dim. Bouriu, I. Borlea, Traian Mager, Nic. Cristea, Teodor Cherechean, Petru Colțea, Pavel F. Dârlea, Iuliu Grosșorean, Teodor Mariș, Ioan Crișan, Iosif Moldovan, Dim. Olariu, D. Popoviciu, George Pleș, Avram Sădean și Petru Vancu.		
Abonament: pentru Ungaria 5 coroane. — Străinătate 7 coroane.		

Idei și sentimente.

în preajma unui congres al învățătorilor români
dela noi.

Toată lumea româniască doritoare de progres va saluta cu bucurie înfrățirea și strângerea rândurilor sub același drapel a dascălimii primare române fără deosebire de confesiune dela noi, din Ungaria. Să pare că a fost un blăstăm pe capul acestei dascălimii împrejurarea, că frați de același sânge, cu aceleași nevoi și aspirațiuni mai până ieri să priviau dacă nu cu dușmănie, dar cel puțin cu o indiferență neexplicabilă. A trebuit să treacă aproape un jumătate de veac din viața reuniunilor noastre până ce ne-am convins, — azi unul, mâne altul, — că în fața idealului comun ce-l urmărim și a nevoilor de tot soiul ce ne pasc trebuie să ne strângem rândurile, în fața cărei tendințe veleitățile confesionale trebuie să dispară, și, că organizația de pân' aci e prea îngustă, — iar împrejurările excepționale între cari ne zbatem pretind în mod imperios o organizație mai estinsă, în cadrele căreia să cuprindă pe cei 3000 de învățători români, dacă dorim ca lupta noastră să fie încoronată de succese durabile. Deoarece ne-am convins, că nu mai cuminte n'a

fost ținuta noastră de decenii întregi, ca să stăm cu mâinile încrucișate și să privim nepăsători unii la alții, cum ne miștuim fiecare, clipă, de clipă puterile, în lupta groaznică pentru existența noastră națională întru apărarea celor mai scumpe patrimonii, fără ca să ne sărăm unii într'ajutorul altora, pare că ar fi vorba de o seminție de troglodiți și nu de fiii aceleiași neam, care să luptă îndârjit și cu multă energie, răzimați numai pe vitalitatea și puterile sale proprii. În fața monstrului ce ne amenință să ne înghiță, cetele noastre răslețe s'au dovedit prea slabe și cu durere de inimă suntem condamnați a privi tristul aspect, ce ni-se desfășoară zilnic dinaintea ochilor: cum vrăjmașul își taie uliți largi în sinul luptătorilor noștri, cum aceștia cad unul după altul, striviți de arma veninoasă și gătuiți de mâni sacrilege, și în urmă cum ni-se ocupă cu multă strategie redută după redută cu gând ascuns și viclean ca să ni-le profaneze.

Este o lege naturală, care ne îndeamnă, că atunci când primejdia este mai iminentă, oamenii cu aceleași nevoi și aspirațiuni să-și strângă rândurile îndreptate în potriua intereselor comune. Când lupta e declarată din toate părțile și sunt impresorate toate fortărețele, cari au format tăria noastră de veacuri, între astfel de împrejurări a sta izolat înșamnă a nu țânea cont de legea naturală, care face pe toate ființele în cazuri similare să se asocieze, a cărei călcare să resbună amar; — iar a nu te mișca în contra atacurilor sistematice, ce sunt îndreptate cu gând să te răpună, înșamnă a abzice tu singur de viață și a te da legat în mâinile celor ce-ți sapă mormântul. Din constatarea acestor adevăruri, organizarea învățătorilor români pe o bază mai largă n'a fost nici odată atât de binevenită și de legitimă ca tocmai în zilele de astăzi, când cultura neamului nostru și toată ființa lui etnică e pusă la cea mai grea încercare și care-și trăește parcă zilele de agonie. Aceasta organizare însă trebuie să însemne o nouă etapă în manifestările sufletești ale învățătorimei noastre primare, unde se va pune bază solidă unei acțiuni sistematice, raționale și unitare, pusă în serviciul propășirii și înflorii neamului.

Când credem că primul mijloc, congresul, care este menit să îndeplinească organizarea în cercuri mai largi a învățătorimei noastre, este aproape de realizare, e timpul oportun ca să ne dăm sama de *direcția*, ce trebuie să o dăm întregii organizări, pentru că după visele sfintei scripturi, pasul cel săvârșim, să nu cuprindă o greșală mai mare ca cea dintâi.

Purcezând din ivirea unor tendințe mai noi, ce se ivesc în mod simptomatic în sânul învățătorimei noastre de a rupe cu trecutul și a apuca pe cărări nebatute și neluminate de razele istoriei, trebuie să anticipăm, că noi de dragul unor *chimere*, ce ne adulmecă cu *glasuri de sirene* nu putem să părăsim drumul fără cotituri bătătorit în decursul veacurilor și luminat de razele istoriei, care nici când nu dă greș și care ne arată, că școala noastră numai așa are rațiune de a fi, dacă va urmări o direcție *religioasă și națională*, două noțiuni, cari să întregesc atât de bine și cari nu să pot despărți una de alta. Când școala noastră își va perde aceste 2 atribuțiuni istorice, atunci și-a pierdut rostul ei educativ și ca orice lucru netrebnic trebuie abandonată, după care va urma în mod firesc dărăpănarea ei totală.

Trecutul nostru istoric ne arată, că școala româniască și dascălul ei s'a zamislit dintr'o imperativă trebuință religioasă și națională. Cei dintâi dascăli ai noștri aveau fără îndoială puține cunoștințe elementare. În ale metodului erau, după cum e firesc, foarte stângaci și toată activitatea acestor opologeți întârziați pe acest teren nu este decât un câmp de experiență tristă și amară. În dibuirile lor erau conduși mai mult de instincte și de sentimente, decât de rațiune, cari puteri puse în serviciul neamului, au contribuit în măsură mare întru apărarea și conservarea comorilor sufletești ale aceluia. Puritatea moravurilor, dragostea nefățărîtă de lege și neam, îndărătnicia cu care au știut să se opună tuturor influințelor străine, sunt tot atâte virtuți ale înaintașilor noștri, cari erau plămădiți din alt aluat mai sănătos decât generațiunile de astăzi, și aceasta împrejurare ne face să ne aducem aminte cu recunoștința de ei totdeauna. Buni

creștini și buni români — eră idealul dascălilor din vremurile apuse. Și, când stai să judeci, că ei cu toată lipsa de de o cultură mai solidă, dar înarmați cu aceste virtuți au au știut să țină mai bine afront împrejurărilor grele prin cari au trecut și ei, decât generațiunile de ostași înarmate cu o cultură mai sistematică dar lipsite adeseori de o busolă morală și etică, te convingi tot mai mult, că *caracterele* sunt în locul prim ceia ce formează *tăria* unui popor. De altă parte experiențele triste ale altor neamuri, în toate privințele mai înaintate decât noi, cari rupând cu trecutul unei vieți religioase, de curățenie a moravurilor au ajuns la cel mai mare dezastru pe terenul educațiunii, sunt tot atâtea dovezi eclatante, că la baza oricărei educațiuni serioase pe lângă obiceiurile neamului trebuie să planeze învățăturile de *credință*.

Aceste sunt învățăturile și îndemnurile de ordin sufletească ce le putem estrage din trecutul nostru zbuciumat. Acestor înalte calități morale le putem mulțami că ni-au păstrat neatinsă viața prin toate vicisitudinile veacurilor întunecate.

*
* *

Rămâne să cercetăm împrejurările de ordin material precum și învățăturile ce le putem estrage din nizuințele mai nouă a învățătorimei pe acest teren.

Să plecăm dela constatarea ce a putut-o face oricare psiholog al stărilor noastre sociale, că dascălul român de pe aceste plaiuri, în ce privește starea sa materială, mai până eri-alaltăeri stătea pe o treaptă cu țăranul, dacă nu și mai rău, cu toate că trebuințele multiple a unei clase doritoare de progres nu mai corespundeau de mult. Împrejurările din timpul din urmă nu-i mai permiteau ca dascălul să manueze alături de condeiu cu aceiași ușurință sapa și plugul. El trebuia vrând-nevrând să fie un slujbaș, care să trăiască exclusiv din rodurile muncii sale profesionale. Aceasta împrejurare au constatat-o și aceia în mâna cărora este depusă soarta învățătorilor, și din aceasta convingere a

urmat ridicările de salar. Deodată cu ridicarea salarelor, ba chiar înaintea acestora, a venit scumpirea traiului și înmulțirea trebuințelor în raport cu ecvibirția veacului care ne bătea în prag și de care și învățătorimea până la un grad încă trebuia să țină seamă. Din complexul chestiunilor economice și sociale pe cari nu le putem analiza aci, ne putem convinge zilnic, că învățătorimea cu toată ridicarea aparentă a salarelor nu trăește relativ nici azi mai bine decât acum 20—30 ani, și chestiunea nu va fi nici când rezolvită definitiv, ci se va desvolta în mod firesc în legătură cu alte chestiuni sociale și economice. Și e bine și echitabil totodată ca să se întâmple așa. Alt undeva aflăm noi modul gordian al acestei chestiuni, care ca o primejdie iminentă amenință nu numai interesele particulare ale învățătorilor, dar și interesele generale ale neamului ș-a patriei, întru deslegarea căreia trebuie să ostenească tot omul ce să respectă. Căci analizând unele apariții ciudate ale unei părți a învățătorimei noastre eată despre ce ne convingem:

Din înmulțirea trebuințelor zilnice dar mai ales din lipsa de o educație rațională pe terenul economic la mulți învățători de ai noștri, mai ales în timpul din urmă, s'a ivit tot mai sistematic dorința de mărire, când apoi să ivește viața cu cortejul ei de alergări după căpătuială. Din această smeriților dascăli dela sate să ivesc tot mai mulți nefericiți, cari îți fac impresia, că pentru ban sunt în stare nu numai să-și vândă conștiința, dar sunt în stare să se facă și turci și și-ar vinde chiar morții din mormânturi. Și din învâlmășală luptei cu acești oameni pistruiți și efemeri zădarnic te trudești să afli pe dascălul plin de tărie sufletească, gata de a înfrunta ori ce furtună și ispită, chemat să îndeplinească un apostolat în satele noastre bântuite în cea mai mare parte de toate durerile din lume. Mai adeseori și mai de grab îți ies în cale niște bete firi șovăitoare din sufletele cărora a dispărut până și drojdiile unei puteri morale și etice, cari pentru o coajă mizerabilă de pâne să angajază să săvârșiască cea mai mare crimă a veacului: *să mutilizeze sufletele candido și nevinovate ale odra-*

slilor neamului, cari au să formeze mândria noastră în viitor.

Toată lumea este în curat cu aceia, că salarizarea cinstită a învățătorimei este prima condițiune pentru progresul învățământului și culturii noastre generale peste tot. Și învățătorimea are cea mai perfectă dreptate când pretinde îmbunătățirea stării sa'e materiale *de fapt* și nu numai prin legi, cari *nu să execută*, împărțindu-se în aceleași daruri bogate celor uitați de sine, certați adeseori cu morala publică, adevărate secături ale veacului, pentru că să știu încovoia bine și satisfac gusturile meschine a celor favorizați de soarte, și trecând în umbră pe dascălii adevărați, cu o cinste intrupată, cari duc o viață din toate punctele de vedere de model și cari își privesc cariera de un *apostolat*, fiind vinovați numai într'atâta, că Dumnezeu nu le-a dăruit o *spionare de gumilastică*, ca celor dintâi. Sub acest raport trebuie să desfășurăm steagul și să luptăm fără șovăire până ni-se va face dreptate. Sa arătăm celor în drept. că nu numai nouă ni să face o nedreptate strigătoare la cer, dar prin aceste apariții, cari sunt fără procedeu în anelele țărilor cu adevărat culte, sunt de-a dreptul repugnante și pentru *morala publică*. Sa strigăm ca glasul nostru să resune de alungul și de-a lungul țării, că nu suntem desprinși a ne face *călăii sufletești a neamului*, ori ce daruri ni-s'ar îmbia. De altă parte va trebui să deschidem luptă largă și în contra acelora, cari în mod atât de cinic au deșertat din tabăra noastră, și care luptă va consta în *boicotarea formală* a acelora, cu cari oamenii ce se respectă nu vor avea de a face nici în clin nici în mănecă și pentru cari să transpire din toate acțiunile noastre cel mai suveran *dispreț*. Aceasta procedură va fi lecția cea mai nimerită și mijlocul cel mai potrivit de selecționare care e de lipsă ca să nu să congreneze cei bui și mulți. Acest boicot va veni ca pedeapsa cea mai binemeritată, până ce va întârzia pedeapsa lui Dumnezeu, care ar trebui să facă și acum minuni, pedepsind pe atâția păcătoși, ce s'au înmulțit atât de tare, încât abia îi mai birue pământul.

Aceasta e singura cale pe care purcezând nu vom perde firul istoric și ne vom păstra curat și neatins aceia ce avem mai scump în lumea aceasta: *sufletul*, pe care dacă îl vom perde nu mai este rațiune ca să trăim.

Școala activă

(Pilde)

In cursul de vară, ținut la Vălenii-de-Munte, despre pedagogia lui E. Meumann am ținut să accentuez părțile care motivează așa zisa „școală activă”, în care lucrul manual este un principiu realizat în toate specialitățile și ori de câte ori prin el se poate învăța mai temeinic. Și am descris, ca exemplu, școala dela Dortmund, care a fost autorizată de ministerul Prusiei să practice metodele cerute de pedagogia modernă. Am descris-o după publicația corpului didactic al școlii: Dortmunders Arbeitsschule. Ein Beitrag zur Reform des Volksschul, unterrichtet (Teubner, 1911). După dorința auditorilor, vom da și aici, ca exemplu, 2—3 lecții făcute la Dortmund. Eu le dau prescurtate, dar fără a elimina nici un element.

CLASA I-a PRIMARĂ

Secția: Cum fierbe mama cafeaua.

I. Povestirile copiilor.

Învățătorul: Cine poate să ne povestească cum fierbe mamă-sa cafeaua?

Henric povestește: Mama loarnă întâia apa. Apa trebuie să fiarbă.

Învățătorul: Cum fierbe însă apa?

Francisc: Domnule, trebuie să aprinză focul.

Învățătorul: Așa-i; spune cum aprinde mamă-ta focul?

Francisc (povestește cum se aprind lemnele în sobă).

Wilhelm: Domnule, mamă-mea fierbe cu gaz.

Învățătorul: Spune cum se aprinde gazul.

Wilhelm (povestește).

Învățătorul: Acum povestește *Henric* mai departe.

Henric (povestește cum mamă-sa macină cafeaua).

Învățătorul îl provoacă prin câteva întrebări să fie mai amănunțit, mai concret.

Invățătorul: Și 'n vreme ce cafeaua a fiert, ce a făcut mama?

Emma: A tăiat pâinea.

Invățătorul: Ce ajutor puteți da mamei la cafea?

Emma: Eu aduc pâinea.

Herta: Eu pot aduce ceștile.

Etc.

Wilhelm: Domnule învățător, eu am spart odată cana cu lapte.

Invățătorul: Cei mai lipsește dela masă? Farfuriile, untul, cuțitele, pâinea.

II. Modelaj

Invățătorul: Acum masa-i pusă. Acum modelăm. Ce veți putea modela? Cana, ceașca, cuțitul, pâinea...

Invățătorul: Să facem o ceașcă. Scoateți plastilina și scândurica. Invățătorul lucrează înaintea și elevii după el.

Invățătorul: Întâiu facem un glonte. Acum așezăm degetele cele mari pe el, iar celelalte sub el. Acum apăsăm degetele cele mari, apoi sucim glontecele între degete și iar apăsăm etc. Lucrați! După câțva timp strigă Wilhelm: Eu am sfârșit!

Henric: Asta nu-i ceașcă! Ceașca trebuie să fie mai largă la gură.

Wilhelm: Nu știu cum s'o fac mai largă.

Invățătorul: Strângi peretele de sus între degete, ca să se facă mai subțire etc.

Elfrida: Și eu am sfârșit.

Invățătorul așează ceașca Elfridei pe masa lui și ceașca cade. Copiii râd.

Francisc: Nu stă; fundul trebuie să fi turtit.

Invățătorul: Arată cum se turtește fundul bătând plastilina de masă.

Și a. m. d. până ce toată clasa termină ceașca.

În zilele următoare se face: cana, pâinea etc.

III. Desemn.

Învățătorul: Vom desemna ceașca. Învățătorul o desemnează pe tabelă, elevii pe tablite.

Se desemnează și ceașca întoarsă cu fundul în sus, cana de lapte, cuțitul, untul în farfurioară, soba din bucătărie, vasul de cărbuni (ori de lemne), masa așternută, mama și elevul cum aduc pâinea și cana la masă. Se desemnează deci tot.

După tablourile desemnate se *povestește* încă odată. *De astă dată învățătorul corectează povestirea*; întâia povestire nu a fost corectată, pentru ca elevii să nu fie descurajați în povestirile lor.

IV. Scriere și citire.

Din povestire se alcătuiesc câte-va propoziții cari se scriu sau se culeg cu litere de tipar (literele sunt tipărite pe niște cartoane albe, așezate în cutii ca la tipografie). Se scriu (în 3 unități) 21 de propoziții mici.

Grupuri de cuvinte. La fine se scriu ori se culeg în tipar două grupe de substantive și două de verbe:

Cuțit, apă, unt, etc.

a scutura, a arde, a trebui etc.

cărbuni, scaun, morișcă etc.

a măcina, a desemna.

Observare: *Precum vedem, nici o treptuire formalnică. Ci de-adreptul control de cunoștințe (I); lucru (modelaj); iar la urmă scriere și citire de propoziții și apoi de cuvinte, grupate din anume puncte de vedere care nu sunt explicate gramatical, dar care, ivindu-se unele lângă altele ca simplu material de limbă, prepară memorial ce mai târziu se va putea aprecia și gramatical.*

CLASA II-a PRIMARĂ

Stejarul.

Facem o excursie în pădurea din apropiere: Viem să cunoaștem stejarul. Il măsurăm. Pe un trunchiu ferăstrăit îi numărăm inelele anuale. Apreciem înălțimea. Luăm cu noi frunze și o bucată de lemn. În clasă:

Invățătorul: Spune ce am văzut la stejarii din pădure. Stejarii trăesc peste 100 de ani.

Invățătorul: arată o frunză de stajar.

Invățătorul: Acum o să tăiem o frunză din hârtie.

Câte doi elevi capătă o frunză ca model.

Invățătorul: Uitați-vă bine la forma ei! Așezați frunza pe bancă și trageți o dungă împrejurul ei! Ce figură se ivește? Funtă, pară. Observați lobii frunzei! Luăm hârtie verde și tăiem un drept unghiu. Jos tăiem două colțuri mari, sus două mici. Intorcând hârtia, tăiem marginea cu exactitate. Nervura frunzei se înseamnă cu cerneală. Foile se lipsesc apoi singure sau în grupe.

Invățătorul: Cine știe ce se face din frunze de stajar? Coroane. La ce?

Toamna clasa cercetează încă odată stajarul. Se adună ghindă; se observă frunza toamnăteacă, foile căzute: se vorbește despre întrebuințarea ghindei, coajei și a lemnului.

Material anex: Veverița.

Cetire: despre veverița.

Povestire: Ghinda și dovleacul.

Observare: *Nici aici nu se vede treptelnică formăluire în 5 sau 9 opintiri. In loc de idei aperceptive și anunțare, marș la pădure și intuire în răcoarea ei! De două ori: vara și toamna! Stajarul se tratează aproape ca la.. silvicultură. Dar chipul lui și vieța lui (principiul biologic!) rămân în mințile copiilor.*

CLASA III-a PRIMARĂ.

De unde ne vine apa de băut?

Temeiul tratării acestei teme este experiența zilnică a copiilor că ei beau apă din conduct. Se mai adauge și faptul că la o excursie copiii au văzut acvaductul în pădurea din care porneste. Cu mijloc de instituție servește un relief al regiunii făcut de elevi în nisip. Elevii cunosc toate amănuntele de pe relief: șoselele, drumul de fier etc.

Tratarea:

I. Invățătorul: Astăzi vom învăța de unde vine apa noastră de băut.

Elevul: Știm, din conduct.

Învățătorul: Atunci ce să mai vorbim! Dar v'ați gândit vre-odată cum se face că apa merge fără încetare; și de unde vine?

Elevul: Din pământ.

Învățătorul: Exact. Dar eu vreau să știu mai precis, din care loc anume?

Elevii opinează, se încurcă, se contrazic și învățătorul anunță că va vorbi *el*.

Învățătorul vorbește de valea de unde pleacă apa, arătând-o pe relief și cum se adună în puțuri adânci izvorând din pământ.

Acum drumul. Elevii opinează cum va fi venind la deal și iar la vale, căci între oraș și rezervoriile apei sunt dealuri. Nu ghicesc. Explică deci învățătorul cum se scoate apa din puțuri, cum se urcă într'un turn cu rezervoriu, în care mașinile duc apa zi și noapte, și cum pe conducta dela turn, care-i pe un vârf de deal, poate curge apa la vale, tot la vale spre oraș.

Pentru ca băeții să poată aprecia raportul înălțimilor, relieful muntelui se taie în două și se arată (la model) pe unde curge apa.

Se explică apoi cum intră apa în case.

II. Acum veți desemna conducta de apă, cum se vede la relieful de nisip.

III. Acum veți face o *compunere* despre ce ați învățat. Ce este esențial se scrie în câteva rânduri (cinci), pe caetul de desen, lângă schiță.

Material anex. Din cartea de citire: »Cursul apei«, cap. I-ju: »Isvorul«.

Observare. Să ridice mâna acel institutor care a explicat așa, în vr'un oraș românesc, „de unde vine apa“, trăgând un folos practic din geografia locului (reliefață) și din fizică (put etc.) și și imprimând printr'un desen de schiță aproape inginerescă, materia despre care se va face, ca rezultat final (și fără pregătire specială) o *compunere*.

Scrisoarea institutorilor dela Dortmund (Augustaschule) cuprinde și o teorie scurtă a metodicei nouă, multe lecții practice, o programa a celor opt ani (căci este o școală primară superioară) și bibliografie suficientă clasată pe specialități.

Foarte interesantă este programa analitică care împarte fiecărui »cerc de instituție« lucrările ce i-se pot anexa ca modelaj, desemn, tăietură, compuneri, celiri, etc. Aceasta va să zică programă analitică metodică!

Scrierea este o călăuză bună spre »școala nouă activă«, în care învățătorul produce »muncitori inteligenți«, »auditori«, cari sunt de multe ori niște simpli gură-cască.

În loc de Lake și Ufer — mai ales indigestul Ufer! — mult mai bucuroși am primi dela Casa școalelor traducerea acestor fel de cărți de pedagogie practică și nouă, menite să curețe atmosfera de păcla didactică a pseudo-herbartismului românesc.

»Vremea nouă«.

G. Bogdan-Duică.

Orariul de dimineața.

În România în timpul din urmă corpul didactic primar pledează tot mai mult pentru introducerea orariului de dimineață în școlile primare de acolo.

Cei ce pledeză pentru acest orar aduc de regulă, ca argumente următoarele chestiuni, pe cari le place a le socoti ca tot atâtea avantaje față de orarul în vigoare.

1) *Orariul de dimineață scutește atât pe elevi, cât și pe învățător de surmenagiu prin oarele libere după amiază.*

2) *Atât elevii, cât și învățătorul au timp liber suficient pentru ca să se pregătească pentru a doua zi.*

3) *Elevii pot ajuta părinților la lucrările lor.*

4) *Se va evita contactul prea îndelungat al vieții de stradă.*

5) *Membrii corpului didactic primar vor putea desfășura o activitate mai rodnică extra-școlară.*

Analizând chestiunile aceste, ne vom convinge, imediat, că nu sunt de natură de a rezista criticei sănatoase, nețânând adeseori cont nici de cele mai elementare principii psihologice, ori pedagogice.

Luând sub cercetare minuțioasă aceste chestiuni, eată adevărurile ce ies la suprafață:

1. Nu este adevărat, că prin orarul de dimineață ar scădea surmenajul, dinpotrivă prin acest orar să mărească, siliți fiind atât elevii, cât și învățătorul, pe lângă pauze mici, a săvârși o muncă îndoită, pe care ar trebui să o săvârșiască într'o zi întreagă.

2. Prin orarul de dimineață ar crește numai la apariția — timpul liber, prin feriile de după amiază, pentru că de fapt, atât elevii, cât și învățătorul prin acele ferii n'au câștigat absolut nimic, deoarece a săvârșit cu o grabă fenomenală și cu o oboseală aproape de nesuportat până în amiază și munca care o puteau săvârși recreați, mai cu plăcere și mai pe îndelete după amiază. Ear a munci în mod sistematic și conzecutiv zi de zi câte 5—6 ore, când oboseala elevilor ajunge la apogeu, pedagogia experimentală ne dă date destul de evidente.

3. Nu este destul că ai torturat bietii elevi 5—6 ore neîntrerupt, ca apoi să le dai calea să se odihniască, ci unii oameni preținși de școală din România liberă mai au curajul să susțină, că în orele libere după amiază, elevii mai pot da ajutor și părinților în lucrările lor. Oamenii, cari vorbesc astfel să vede că cunosc prea puțin facultățile intelectuale și corporale ale copiilor precum și adevărul fiziologie, care arată, că după o încordare a spiritului să resimte o oboseală și asupra corpului.

4. Cu mentalitatea ce s'a format în unele cercuri ale dăscălimel primare din România referitor la contactul de pe stradă în cazul când elevii vor avea după amezile libere să poate stărni adevărat haz. Toată lumea care judecă obiectiv lucrurile să va întreba: Cum? Copiii, cari umblă și sunt în permanentă la școală sunt »hoinori« ear cei cari au după amezile libere sunt »cum se cade«? Și aici.

esperința de toate zilele ne arată, că tocmai copiii, cari nu umblă la școală și petrec cel mai mult timp pe stradă li-se potrivește mai bine acest atribut, cari sunt un fel de »cască-gură« și cari în lipsa de ocupațiune serioasă și fac ei singuri, aruncând adeseori după tracători cu petri etc. Doar e numai firesc, că elevii după ce au scăpat în sfârșit de o muncă atât de istovitoare, care le-a amețit formal capul să apuce la vagabondagiu, mai ales dacă știu că acasă li mai așteaptă și părinții ca să le deie și acestora »ajutor«.

5. Feriile după amiazi încă nu credem să contribuie la o activitate mai rodnică extra-școlară. Ceia ce sustă pentru elevi în ce privește munca încordată, sustă și pentru învățator, om fiind și el. Învățătorul eșit din școală între astfel de condițiuni va fi frânt atât trupește, cât și sufletește. Lucrul cel dintâiu li va fi desigur ca să se recreieze și numai după aceea se va pune — dacă va avea poftă — pe terenul activității extrașcolare. La aceasta chestiune ne-am format convingerea, că timpul liber după amiazi va fi pentru mulți cu mult mai accesibil pentru distracții nu tocmai edificatoare.

După cele desfășurate aci trebuie să ne uităm cu oarecare compătimirea peste tendențele spontane ale colegilor noștri din România, când abordează dela ei astfel de idei retrograde și utopice. Pentru că ori ce s'ar zice, dar nici statul român pe lângă toată starea lui înfloritoare nu-și poate lua luxul de a hrăni din sudoarea feții sale o muncă parazită. Aceste tendințe apar de-adreptul ridicole, când ne gândim, că aproape toate statele să gândească să prelungească învățământul primar la un curs de cel puțin 8 ani, iar altele, cum e America, bunăoară, chiar și în ferii țâne tinerimea școlară sub influința educativă a școlii prin lucruri atrăgătoare ca: muzică, joc, gimnastică, sporturi, lucru manual ș. a.

Înțelegem pe deplin importanța feriiilor, dar aceste nu este ertat să se croiască în contul sănătății școlărilor și a învățătorilor. Ce bine ne-ar prinde tuturor feriiile de după amiazi, dar nu cu orar antemedian de 5—6 ore, care rui-

nează formal puterile elevilor și a învățătorilor, și cu un program, pe care crezi că nu-l vei exhauria în vecii vecilor, ci cu un orar de maximum patru oare și cu o reducere însemnată a materiilor de învățământ: Dacă ni-e permis cel puțin să visăm la un curs de 8 ani, atunci credem, că feriile de după amiazi vor fi în toate privințele binecuvântate. Intre împrejurările de astăzi însă, aceasta reformă ar însemna, nici mai mult, nici mai puțin, decât *parodiarea* formală a școlii românești.

Marin Poiană.

Scrisoare.

Domnule Redactor!

De sigur vei fi cetit și D-ta raportul biroului central al »Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român« despre activitatea (?) despărțămintelor a acestei înalte instituțiuni culturale dela noi și de sigur vei fi ajuns la aceleași triste constatări, la care am ajuns și eu, anume: că pe baze de tot șubrede trebuie să se razime întreg edificiul nostru cultural mai ales din Ungaria în urma activității, ori mai bine zis în urmă lăncezirii din anii din urmă a celor mai multe despărțăminte dela noi. Că întru cât s'au achitat de datorința cele mai multe despărțăminte în frunte cu directorii lor, servește cu lămuriri biroul central a Asociațiunii, care zice: că n'au intrat din multe părți nici rapoartele obicinuite. Intre aceste despărțăminte sunt: Becicherecul-mare, Buziaș, Caransebeș, Ciacova, Oravița și Sânmiclăușul-mare. Halmagiul și Lipova nu funcționează de mai mulți ani, iar Oradea-mare în anul din urmă a stagnat. Așa glăsuește raportul biroului Asociațiunii, căruia trebuie să-i dăm toată încrederea.

În urma acestor fenomene ciudate din viața noastră culturală fiecare om cu mintea la loc trebuie să se pună serios pe gânduri și să se întrebe: Sunt aceste apariții

ciudate semnele unei funcționări normale a literaturii și a culturii românești de pe aceste plaiuri, când ori ce propagandă nouă să pară de prisos, ori sunt mai de grabă simptomele unei destrămări și descompuneri totale? Și din nefericire, din cunoașterea realității trebuie să întrezărim, că aici avem de a face cu stadiul cel din urmă, cu urmările lui atât de fatale și încalculabile în viața unui popor cu un trecut de două mii de ani și cu dreptul de aspirațiuni legitime în viitor.

Căci numai neîndreptățită nu ni-se pare lăncezeala în care au căzut conducătorii poporului nostru dela sate în mâinile cărora sunt depuse destinele lui culturale, când împotriva culturii noastre să dă lupta de extirpare finală. Slabi și neputincioși ostași s'au dovedit aceia, cari în învalmășala războiului retirează s'au să închid hermetice în turnurile lor de apărare. Pentru astfel de pseudo-conducători nu s'a născut gloria și recunoștința adevărată, decât poate ieftinele tămâieri și închinăciuni ale oamenilor mărunți, dornici de căpătuială.

În fața neglijenței neertate ce să săvârșește față de unica noastră instituțiune culturală ce are menirea nobilă de a lăți cultura în masele cele largi ale poporului dela sate tot mai tare să cristalizează în mintea noastră prăpastia ce să sapă între conducători și popor între mentalitatea hibridă a unor conducători și între sentimentele și aspirațiunile poporului dela sate, cari fenomene în ultima analiză contribuiesc în mod direct la slăbirea și destrămarea culturii noastre naționale și în mod indirect la consolidarea unei culturi străine. Oare, poporul nostru, care cu sudorile sale crunte susține atâtea instituțiuni și atâția intelectuali să nu aibă dreptul de a pretinde conducătorilor săi firești, ca aceștia la mari intervale să se pogoare din înălțimea lor olympică la sate să-i îndulcească pe-o câteva minute viața, care i-a devenit atât de amară? Să n'o așteptăm s'o facă aceasta alții, lăsând să ne fugă terenul de sub picioare. Ca să fie dezastrul nostru pe deplin, ar mai trebui să ne vină apostoli străini, cu glasuri de

sirenă, cu o logică trasă de păr, și c'o inimă plină de ură, ca să se clătine pentru totdeauna echilibrul nostru moral și așa destul de zdruncinat. De aceste zile să ne ferească Dumnezeu. Ar fi prea trist și prea fatal totodată pentru noi!

În urma acestor idei răslețe ni-se impune în mod categoric întrebarea: oare n'ar satisface mai bine și mai cu efect chemării înaltei instituțiuni culturale dela noi, dacă în fruntea despărțămintelor s'ar pune oropșiții de dascăli? Căci urmând calea de până aci ne vom alege pe toate terenele numai cu deficit și cu fanfaronada goală, care ș'a făcut intrarea triumfală în toate instituțiunile noastre culturale.

Filimon Amnar.

Termometrul.

(Lección practică din Fizică.)

Obiecte de intuițiune: un glonț de fier cu veriga-i corăspunzătoare, un păhar și o oală plină cu apă, mașina de spirt și termometrul.

I. Ținta. Iubiți școlări! Acum vom învăța cu ce se măsură diferența dintre căldura și răceală. Ce vom învăța noi acum? (Cu ce se măsură ect.)

II. Pregătirea. Ce țin eu în mână? (Un glonț de fier și o verigă.) Încearcă Ioane, să vezi încape glonțul cu înleznire prin inelul acesta? (Da.) Dar ce credeți, ce s'ar întâmpla, dacă am încălzi globul? (N'ar intra.) Mi-ați ști spune pentru ce? Ce însușire are căldura? (De a întinde corpurile sau a le face să-și ia un volum în mare.) Dar dacă lăsăm însă glonțul de metal a se răci și încercăm după aceea a-l trage prin inel, ce observăm? (Că trece cu înleznire.) Deci ce se întâmplă cu corpurile la răceală. Dar dacă punem la foc o oală plină cu lapte, ce se întâmplă când începe a fierbe laptele. (Se umflă curge în foc.) Dar dacă ținem o beșică de porc lângă cuptorul cald, ce ob-

servăm? (Se umflă.) Ce e cauza? (Că încălzindu-se aerul din lăuntru ei se extinde.)

3. Predarea. Dacă intrăm din frig în odaie, cum ni-se pare, că e în ea? (Că e cald.) Dar carele însă tocmai atunci s'a sculat din pat, ce zice? (Că e frig în aceeași odaie.) Dar iarna cum e în pivniță? (Cald.) Dar vara? (Răcoare.) Și oare când e mai cald în pivniță, vara ori iarna? (Vara.) Vedeți iubiților școlari, că noi cu simțurile noastre nu putem deosebi bine, cât de mare este caldura sau temperatura în ori ce vreme. Ce am zis? De aceea oamenii au făcut — pentru măsurarea răcelii și a căldurii un instrument numit termometru (sau măsurător de caldura). De ce instrument se folosesc oamenii pentru a putea deosebi bine, cât de mare este temperatura în ori ce vreme? (De termometru.) Priviți acesta e măsurătorul de caldura. Priviți bine la el. Termometrul e făcut din o țevă de sticlă tot asemenea de largă și închisă la amândouă capetele. Unul din aceste capete se sfârșește într'un glob mic. (Se arată) Priviți bine la țeva aceasta, ce observăm tot într'o formă e luminată. (Nu.) Ce observați la partea din jos, (Că e mai întunecoasă.) Poate voi nu știți pentru ce? Vă spun eu. Partea din jos a țavei e mai întunecoasă, pentru că în o parte a țavei pe cum și în globuleț se află argint viu (mercuriu); iar de aci (se arată) în sus țeva e albă, pentrucă în partea de sus a ei nu se află nimic nici chiar aer. Ce am zis? Priviți acum la mine! Creonul acesta îl țin deasupra mercuriului, iar tu Stefane vino și ține cu mâna globul termometrului! Ce ați observat? (Că mercuriul s'a ridicat.) Pentru ce? S'a încălzit mărimdu-și volumul.) Acum ia mâna de pe glob! Ce s'a întâmplat cu mercuriul? (Iarăși s'a coborât.) Pentru ce? (S'a răcit.) Iată aici o oală și un păhar pline cu apă! Să ținem acum globul termometrului în acestea. (Se face). Ce observați? (Că mercuriul stă la aceeași înălțime atât în oală cât și în păhar.) Acum să punem o oala deasupra acestei lămpi ca să se încălzească. Ce credeți, de voiu pune globul termometrului mai întâiu în oală, după aceea în păhar, oare tot

la aceeași înălțime se va ridica mercuriul în amândouă locurile? (Nu.) Pentru ce nu? Dar dacă n'ați ști, că apa din oală am încălzit-o și nici n'ați cautat-o cu degetul, ați putea voi ști cu ajutorul termometrului, care apă e mai caldă? (Da.) Cum? Așa că am băga globulețul termometrului mai întâiu în oală, după aceea în pahar, și aceea apă ar fi mai caldă în care argintul viu s'ar urca mai sus. Insemați-vă! Termometrul se întemeiază pe legea: *Corpurile la căldură se întind, iar la răreală se contractă*. Ce am zis?

Poate voi nu știți pentru ce au băgat oamenii în țeava termometrului mercuriul și nu un alt obiect. Vă spun eu. Pentru că mercuriul are însușirea de a se încălzi iute și momentan a se și răci. Mai înainte vă spusesei, că deasupra mercuriului nu se află nici chiar aer. Ce credeți, când am băgat mercuriul în țavă, pare n'a intrat în ea aer? Ba da, a intrat. Acum să vedem cum l'am scos din ea. Când au umplut țeava de jumătate, globulețul termometrului l'au încălzit atât timp până ce mercuriul extinzându-se a umplut țeava delăturând aerul.

Spre a rămânea însă deasupra argintului viu un loc gol fără aer, se încălzește țava la flacăra unei lampe de spirit, în acest moment gura ei se închide topind capul de sus al țavei, după aceea se lasă la răcoare.

După cum țava începe a se răci, așa scade și mercuriul, iar deasupra lui rămâne un loc gol. Care din voi mi-ar ști spune că pentru ce nu-i iertat să fie aer deasupra mercuriului? (N'ar putea să se urce argintul viu.)

Aprofundare. Invățătorul prin câteva întrebări repetă cele predate.

b) **Predarea.** Acum vă voi spune ce înșamnă N-rii puși dealungul țavei.

Țava aceasta se așază pe o scânduriță, pentru a nu fi expusă spargerii, Spațiul de pe scânduriță, cât e țeava de lungă e numerizat. Numerizarea se întâmplă în modul următor: Globulețul termometrului îl băgam în gheață, când se topește, observăm, că mercuriul se coboară în țavă până la un loc sau un punct anumit și stă acolo

până ce ghiata dinprejurul lui se topește. Punctul acesta se numește punctul înghețării și se înseamnă cu 0. După aceea ținem globul termometrului în apă fierbinte, când vom observa, că mercuriul s'a urcat până la un punct, care se numește punctul fierberii. Aceasta însă nu e destul. Pentru a putea exprima și prin numiri căldura, respective temperatura unui corp, distanța dintre punctul fierberii și a înghețării e împărțită la termometrul lui Reomür în 80 părți, iar la al lui Celsius în 100 părți asemenea de mari, cari se numesc grade de căldură. Spațiul dela o linie până la cealaltă e un grad. Dacă am băga termometrul în o fluiditate și mercuriul s'ar urca deasupra punctului înghețării până la 32° , cum ași exprima aceasta? (Că apa e de 32° de caldă.) Priviți la termometrul acesta. El e numerizat și dela punctul înghețării în jos. Spațiul ce se află dela punctul înghețării în jos e împărțit în 32° , cari se numesc grade de răceală. Ce am zis? Băgați de seamă! De oarece și dela nulă în sus urmează numeri, asemenea și dela 0 în jos și ca să nu se nască confuzie între gradele de căldură și răceală, gradele de căldură le însemnăm cu plus (+), iar cele de răceală cu minus (-) d. expl.: Dacă zicem, că în anul 1900 dec. 18 (temperatura) înainte de amiazi căldura a fost -25° , atâta înseamnă că mercuriul a arătat din jos de punctul înghețării, deci a fost frig mare. Din contră, dacă scriem, că în anul 1910 august 15 (temperatura) căldura a fost de $+28^{\circ}$, aceasta înseamnă, că mercuriul a arătat deasupra punctului înghețării 28° , adică a fost căldură mare. Însemnați-vă! Când mercuriul e deasupra punctului înghețării zicem, că e cald, dacă e din jos de punctul înghețării zicem, că e frig. Dar ce credeți pentru ce e împărțit spațiul dela 0 în jos numai în 32° . Vă spun eu. Pentru că dela 32° în jos îngheață și mercuriul și nu se mai poate îndesa, și așa nu mai arată.

II. Aprofundare. (Reazumarea unității a doua.)

3. Comparațiunea. Vă mai aduceți voi aminte despre un instrument fizical, care seamănă cu termometrul? Care

e acela? (Barometrul.) Ce ne profetește barometrul? (Schimbarea timpului.) Pe ce se întemeiază. (Pe apăsarea aerului.) Dar termometrul la ce se folosesc? (La măsurarea temperaturii.) Ce deosebire e între aceste două? (Termometrul e astupat la ambele capetele pe când barometrul nu.)

4. Sistemizarea. Inv. prin câteva ziceri reazumă tot despre termometru.

5. Aplicarea. Vedeti iubiiților școlari termometrul aduce mari foloase omenimei. Să vă spun pentru ce! Cu ajutorul lui aflăm cât e temperatura unui om. Îl punem la subțioară și-l ținem 5—10' prin aceasta am aflat cât e căldura corpului respectivului om. Omul sănătos are o temperatură de 37° C. Dacă temperatura e mai mare, omul nu e sănătos are ferbințeli, deci trebuie să ceară sfatul medicului. Mulți oameni încălzesc prea tare, prin ce se bolnăvesc, căci căldura prea mare, de asemenea și frigul prea mare strică sănătății. Cea mai sănătoasă căldură în chilie e de 18° C. Și noi numai cu ajutorul termometrului putem constata, că urcatu-s'a temperatura. Tot el ne arată precis câte grade de căldură are scaldă precisă de medic, dacă n'ar fi termometru, n'am putea-o face după prescriesele medicului, ar fi ori prea caldă ori prea rece. Îl mai folosesc grădinarii, fabricanții, în spitaturi.

Urmează cetirea din manual.

Șeitin.

Uroș Pinteu.
învățător.

REVISTE.

„*Convorbiri literare*“ în Nr. 4 publică la rubrica „Cronica școlară“ o interesantă dare de seamă din peana dlui *N. G. Florea* asupra unei excursii pedagogice ce au făcut-o în semestrul de iarnă 1912/913 membrii seminarului ped. din Iena sub conducerea dir. *Dr. W. Rein* la școala normală de fete din Leipzig condusă de directorul *Dr. Gaudig*.

Dr. Gaudig în activitatea sa pedagogică își are principiile sale bine cristalizate. El este de părerea, că chemarea școalei este de a conduce pe elevi la statornicie. Școala are să formeze

„capete gânditoare“ pentru ca să fie în stare să lucre independen-
dent între toate împrejurările vieții. Iar acest ideal numai atunci
să poate ajunge, dacă vom da elevilor de mici teren, ca să des-
lege singuri anumite probleme, firește din materia învățată.

Este interesant, cum a pus în practică numitul director a-
ceasta teorie a sa chiar cu ocaziunea vizitei amintite.

Elevilor li-s'au împărțit același număr din „Arbeiterjugend“
gazetă socialistă îndreptată înotriva școalei. Elevele aveau s'o
celiască ca în urmă să-și expună fiecare păreri, ca să se vadă
ce pozițiune vor lua ele ca reprezentante ale școalei. Dintr'odată
școala s'a străformat într'un parlament. Dr. Gaudig rămase câteva
minute în picioare, dând când uneia când alteia cuvântul în che-
stiune. Mai pe urmă se retrase mai la o parte, dând presidenția
uneia dintre eleve. În discuțiunile elevilor s'a observat atâta re-
gulă, disciplină și statornicie încât a pus pe toți cei de față în
uimire. În urmă Dr. Gaudig făcu sumarul ședinței; care trebuia
să fie respunsul la atacurile cuprinse în gazeta „Arbeiterjugend“.

Iată o școală, în care să crească generațiuni de educatori cu
adevărat pentru viață? Ce să zicem noi, cărora de multe ori ni-se
deneagă dreptul de a discuta chiar și după ce am eșit în viață?
Bunii noștri oameni și autorități s'au îngrijit și să îngrijesc în
continuu, cari formează privilegiul unor clase, pe cari apoi au
pus signatura tradiționalului „Tabu“ al nostru și care ne țane de
atâta amar de vreme în ignoranță și întunec.

„*Viața Româniască*“ în Nr. 3 publică un studiu bine do-
cumentat de către *Izabela Sadoveanu* despre „Coeducațiune“, or-
bestie, care a preocupat și pe după atât de mult lumea pedago-
gilor Foerster, Clarce, Sanley, Hall și alții, cari staruiesc foarte
mult asupra diferențienii ce există între cele două sexe și cari
încă trebuiesc luate în samă. Chestia coeducațiunii însă nu să
razămă întratâta pe diferențierea sexuală, cât mai ales pe orga-
nizația școlară. În practică s'a deslegat mai bine aceasta chestiune
în școala *Dr. Wynecken* dela *Wickersdorf*, care este organizată
ca o familie mare, de unde au fost delăturate din capul locului
toate elementele dubioase și unde educația individuală a copilu-
lui este asigurată pe deplin.

„*Flacăra*“ în Nr. 29 publică la loc de frunte un concurs
de premiare pentru institutori și învățători ca și cari cunosc mai
bine aspirațiunile și idealurile neamului românesc. Întrebările, la
cari acestia vor avea să răspundă, sunt următoarele:

1. *Care sunt aspirațiunile neamului românesc ce neîncetat tre-
buiesc propovăduite în școală spre a înfiltra în sufletele tinere ale
cetățenilor de mâne necurmata voință de a le ajunge?*

II. *Cum trebuie să lucrăm în școală și ce trebuie să le spunem școlărilor din orașe și din sate pentru ca mințile lor să pătrundă idealurile lor și să le iubească?*

Răspunsurile să vor înainta până la 1 iulie red. „Flacării“, care va alea un comisiune pentru examinarea și decernarea premiilor, și cari vor fi în număr de trei; unul în valoare de 300 lei și alte două de câte 100 lei.

Cronica.

Comemorarea de treizeci de ani dela moartea filozofului Vasile Conta. Câțiva intelectuali din Iași, admiratori sinceri ai filozofului român au întreprins un pelerinajiu de pietate la mormântul defunctului în 21 aprilie crt. ziua când filozoful Conta a trecut la cele eterne.

INFORMAȚIUNI.

Comitetul central al reuniunii noastre învățătoarești este convocat la ședință ordinară pe 18/31 Iulie a. c. în școala centrală din Arad. Prezidenții de despărțăminte, cari n'au trimis încă rapoartele despre activitatea despărțământului, precum și aceia alți funcționeri, sunt rugați a nu întârziă, pentru că prin aceasta s'ar împedecă mersul afacerilor. — *În deosebi rugăm fiecare despărțământ a ne trimite lista membrilor și registrul bibliotecii ca se putem face constatări pozitive în aceasta privință.* Din cele mai multe rapoarte, primite până acum, aceste lipsesc! — *Biroul central.*

Solvirea taxelor. Taxa de membru: Dr. Gheorghe Popoviciu 40 cor. Gheorghe Rufu 15 cor. Traian Debeleac 8 cor. Aurel Mircu 5 cor. Vasiliu Augustin, Iustin Moroșan, Nicolae Ștef, Teodor Cherechian, Aurelia Körösladányi câte 4 cor.; Nicolae Boticiu, Cornel Voda, Efrem Brindea, Dr. Avram Sădean, Solomon Jurcoane, Ioan Bota, Petru Binchiciu, Traian Givulescu, Simeon Bârlea, Traian Fridrich, Uroș Totorean, Romul Tăucean, Gheorghe Petrișor, Ana Sebeșan, Dimitrie Ciobota, Petru Roșu, Emilian Cătană, Ioan Crișan, Silvia Popoviciu, Ioan Halmajan, Aurelia Halmajan, Dimitrie Olar, Trifon Dascal, Petru Balint, Ioan Crișan, Emil Păcurar. Nicolae Vug și Iuliu Givulescu câte 2 cor. **Abonament:** Traian Debeleac 27 cor. Gheorghe Rufu, Elvira Cioară, Gheorghe Petroviciu și Petru Cherechian câte 20 cor.; Aureliu Mircu 15 cor.; Vasiliu Augustin, Petru Nica, Petru Nica, Uroș

Totorean, Teodor Cherechean și Aurelia Körösladányi câte 10 cor.; Iustin Moroșan, Traian Givulescu câte 8 cor.; Dimitrie Olar, Ilie Vârșandan, Nicolae Nicorescu, Silvia Popoviciu, Aurelia Jorz, Ioan H Imajan, Petru Colțău, Elena Roja, Gheorghe Petrișor, Ana Sebeșan. Dimitrie Ciobota, Nicolae Ștef. Gheorghe Stoiaș, Nicodim Neagota, Traian Fridrich, Gheorghe Rufu, Ioan Bota, Enea Joldea, Teodor Blidar, P. Lupaș, Dr. Avram Sădean, Efrem Brindea, Petru Eleneș, Nicolae Boticiu, Cornel Novac și Patriciu Covaciu câte 5 cor.; Romul Tăucean 4 cor.; Traian Givulescu 3 cor. 40 fil. *Pentru diplomă*: Virgil M hulin, Traian Givulescu (Pauliș) câte 2 coroane.

Necrolog. Cu adânc regret aducem la cunoștință colegilor prietinelor și cunoscuților că bravul învățător al comunei Vidra, George Petrișor după un morb îndelungat a repausat în Domnul în zia de 14/27 maiu a. c. Rămășițele pământești ale defunctului au fost așezate spre vecinică odihnă în 16/29 maiu. Reuniunea noastră au fost reprezentată prin președintele desp. Halmagiu dl Mihaiu Vidu și mai mulți colegi din jur — care în numele colegilor prin un duios panageric a arătat calitățile nobile ale defunctului și muncă desinteresantă pusă în serviciul comunei și al neamului. Prin zelul său neobosit și al tovarășului de muncă preotul N. Sirca s'a ridicat falnica școală din acea comună, jertfind din avutul propriu sume considerabile. Îl deplânge soția și trei orfani rămași, cărora le trimetem sincerile noastre condolențe.

— Din București ne vine trista veste că marele nostru poet St. O. Iosif și criticul literar Ilarie Chendi au trecut la cele eterne. Literatura română perde în tranșii doi luceferi ai ei, iar neamul românesc două constiențe naționale netăgăduite. Soartea nemiloasă nu li-a îngăduit să privească entuziasmul ostașilor români dornici de a merge să relinvie vechea vitejie strămoșească pe câmpiile țarei unde dorm figurile marilor înaintași din războiul dela 77—78. Ca ostași neclintii ai culturii românești depunein pe mormintele acestor firi visionare, lacrimile noastre ferbinți.

Bibliografie.

A apărut:

„Școala nouă și disciplina prin libertate“ prelucrată în românește după *Ernest Picard* de *C. V. Buțureanu*.

Broșura de față cuprinde niște chestiuni dintre cele mai interesante, cari preocupă școala de astăzi. Chestiunile sunt tratate cu o rară competență și cu o limpezime cum rar mai găsești la

expunerea subiectelor științifice, calități, cari fac din broșura aceasta o lectură foarte plăcută și atrăgătoare.

Spiritul școlii moderne este marcat prin următoarele cuvinte: „Un ideal nou se arată într'adevăr pentru tinerime. Societatea vechiului regim se împărțea în săraci și bogați. Munca eră partea unora, plăcerile și lenea eră partea celorlalți. A munci eră rușinos. Astăzi din contră, acela este bogat, care face ca averea lui să producă. A se bucura este idealul celor leneși și mișei; a produce, a realiza o operă este idealul celor bine înzestrați trupește și sufletește“ (pag. 4).

Personalitatea învățătorului ideal este caracterizată astfel: „Învățătorul ideal este acela, care izbutește mai bine decât toți să zdrobească în copil orice spirit de împotrivire și să desvoalte în el obiceiul ascultării resemnate“. (pag. 11).

Referitor la spiritul de disciplină cuprinde următoarele sfaturi înțelepte, cari ar fi bine să și-le însemneze fiecare educator: „Copilul este îndată capabil să înțeleagă ceea ce se cere dela dânsul. El știe că-ți datorește supunere și disciplină. Fă-l prin urmare să înțeleagă, că a primi această disciplină pentru că i-să impune, că a execută o poruncă de frica unei pedepse sau dojeni, este atitudinea umilitoare a robului sau a supusului, și că din contră, a se supune el singur ordinei și a execută o regulă din propria-i spontaneitate, este a fi un membru răspunzător și liber al cetății școlare. Atunci el va fi mândru de sine însuși, va fi mlădios la sfaturile voastre și veți obține dela dânsul și ceea ce nu credeți“. (pag. 16).

Recomandăm cu căldură broșura d-lui Buțureanu. Costă numai 50 bani.

Dr. Valeriu Seni: „Critica unei lecții“. Îndrumări practice. Blaj, 1913. Tipografia Seminarului teologic greco-catolic. Prețul 60 fileri.

Broșura de față cuprinde prețioase îndrumări pentru o muncă conștientă școlară. În capitole scurte sunt concentrate toate principiile de cari trebuie să fim conduși pentru ca munca noastră să fie încoronată cu succes. Autorul acestei broșuri a săvârșit o muncă înțeleaptă, când a spicuit și orânduit într'un mănunchiu pe sama învățătorilor sfaturile de cari au lipsă zilnic în cariera lor obositoare, cari de multeori n'au nici izvoarele, nici liniștea sufletească ca să și-le culeagă din tomuri mari, c'o frază încălțită, scrise anume pentru savanți. Învățătorilor noștri le trebuie adevăruri spuse într'o limbă limpede și curată, ca să prindă, precum e scrisă și cartea de față, pe care ne ținem de datorință s'o recomandăm cetitorilor noștri.

Elena Farago: „Copiilor“ o broșură de 44 pag. apărută în editura tipografiei „Ramuri“ din Craiova. Prețul lei 1 25.

Broșura de față apare pe sfintele Paști ca un frumos cadou al copiilor, reprezentând pe cupertă un ou condeiat în culori iar în text mai multe desene bine succese, toate executate de pictorul Stoica, cari fac lectura și mai plăcută și mai atrăgătoare. Subiectele sunt luate din vieța senină și voioasă a copiilor, cu păsările, cu fluturii și cu alte vietăți și lucruri dragi, cari îi atrag atât de mult și le face vieța fericită.

Cartea de față atât ca cuprins, cât și ca execuție tehnică va formă de sigur unul dintre cele mai frumoase dar și mai potrivite daruri de Paști. Părinții, cari au copii de această fragedă vârstă să grăbească a li-o procura.

„Biblioteca pentru toți“. Printre cei cari se îndeletnicesc la noi cu talmăcirea operilor marelui Leon Tolstoi, și-a câștigat un loc de cinste d-l Ioan Constantinescu-Delabaia.

După Plăceri vinovate, Două Patimi, Răsboiul, d-sa dă acum în editura răspânditei „Biblioteca pentru toți“ (Nr. 802) încă una din scrierile lui Tolstoi: *Pamfil și Iuliu*. Aceasta din urmă, este o descriere dutoasă și plină de adevăr a vieții și chinurilor celor dintâi creștini în luptă cu păgânismul roman; una din scrierile în care apostolul dela Iasnaia Poliana își dezvoltă în forma minunată a unui roman dialogat ideile sale despre creștinism.

Cetitorii de toate vârstele vor ceți cu plăcere și cu folos acest număr interesant din „Biblioteca pentru toți“. Prețul 30 bani.

„Biblioteca casei școalelor“: Nr. 1. Alexandria, cuprinzând isprăvile marelui Împărat Alexandru cel Mare Macedon, care s'a luptat cu craii și împărații din vechime și pe toți i-a biruit. Prețul 30 bani.

Nr. 2. Istoria prea frumosului Arghir și a prea frumoasei Elena, sau o închipuire prin care se talmăcește cucerirea Ardealului de către marele Traian, Împăratul Râmului. Prețul 25 bani.

Nr. 3. Esopia, cuprinzând vieța prea înțeleptului Esop, cum și minunatele lui pilde, din care orice om poate trage multe și folositoare învățături. Prețul 40 bani.

Nr. 4. Genoveva de Brabant, istoria care vorbește din vieța plină de suferințe a unei sfinte femei din vremea veche în pustietate și în care arată cum Dumnezeu a apărut-o și a făcut să iasă la lumină dreptatea ei. Această carte cuprinde multe învățături bune de legea noastră creștinească. Prețul 45 bani.

Nr. 5, 6, 7. Răvașele unui doctor cu sfaturi foarte bune pentru îngrijirea sănătăței și paza de boale. Prețul 30 bani fiecare.

Nr. 8. Proverburile, pilde și zicale, de Anton Pan. Prețul 40 bani.

Nr. 9. Carte despre datorii și drepturi, cuprinzând sfaturi și lămurirea legilor țării noastre. Prețul 40 bani.

Nr. 10. Povestiri de petrecere și de folos. Prețul 40 bani.

Nr. 11, 12. Povestiri din Halimă (cartea întâia) 50 bani.
(Cartea a doua) 45 bani.

Nr. 13. Glume (Vorbe de clacă), de I. Adam. Prețul 35 bani.

Biblioteca societății „Steaua“. Cărticica 20 bani. Nr. 1. Din Țara Basarabilor, de C. Coșbuc.

Nr. 2. Foloasele învățaturii de P. Dulfu, — o descriere a stărei de azi a sâtenilor noștri în asemănare cu a celor din țările apusene și mijloacele de îndreptare.

Nr. 3. Minunea vieții și cheia, de Th. D. Speranță.

Nr. 4. Grădina de legume, de Ion Hășegarău — tratat de grădinărie.

Nr. 5. Medicul Poporului, partea I, de Dr. I. Felix.

Nr. 6. Avem cu ce să ne mândrim, de T. Duțescu-Duțu.

Nr. 21. Căntece voinicești și ostășești, de C. Rădulescu-Codin, St. Tuțescu și S. Kirileanu.

Nr. 24. Din legendele neamului Hohenzollern, prelucrare de St. O. Iosif.

Nr. 25. Flori și povești, de Ion Dragoslav.

Nr. 26. Din Bucovina de altădată, de Ion Grămadă.

Nr. 27. Românii de peste Carpați, de I. Slavici.

Nr. 28. Colinde și căntece de Stea, publicate prin îngrijirea d-lui Cristu S. Negoescu.

Nr. 29. Povestea Cerului, de Victor Anestin.

Nr. 30. Schițe și Povestiri, de I. Agârbiceanu.

Nr. 31. Boalele animalelor și lecuirea lor, de Dr. Filip.

Nr. 32. Ostașii noștri, poezii de V. Alexandri.

Nr. 33. Povețe asupra alegerii, îngrijirii și mulgerii vacilor de lapte, de N. Filip.

Nr. 34. Istoria literaturii române moderne, de prof. N. I. Apostolescu.

Depozit general: „Librăria Școalelor“, C. Sfetea. — București.

Cărțile din aceste biblioteci de popularizare le recomandăm în deosebită atențiune a bibliotecilor noastre parohiale, ca hrana cea mai potrivită și mai sănătoasă intelectuală a sâtenilor noștri.

„Revista teatrală“. Anul I. Martie—Aprilie 1913. Nr. 2 Publicație teatrală-culturală. Organul „Societății pentru fond de teatru

român". Apare de 6 ori pe an (în ianuarie, martie, mai, iulie, septembrie și noiembrie), sub conducerea secretarului literar al societății: Dr. Horia Petra-Petrescu.

Cuprinsul: „Săgetătura lui Tell“, din Wilh. Tell de Schiller, trad. de Șt. O. Iosif. — Cum se aranjază „șezători“ la sate, în Germania?, de H. Arta de a spune versuri, de Coquelin sen. — Sentinele ale culturii neamului (un cuvânt către învățătorime) de Horia Petra-Petrescu. — Foloasele și stricăciunile cinematografului, de prof. A. Ciortea. — Dela concursul pentru premii din „fondul Dr. Ioan Mihai“: O vișoară, recenzie de Virgil Onițiu. — Concursul nostru muzical din 1911, de Gh. Dima. — Greutățile începutului (păr. Nistor din Arpătac). — Piese teatrale vrednice de jucat, de Dr. H. P.-Petrescu. — Teatrul românesc în Ungaria (1869—1913), de Aurel P. Bănuț. — Concursuri. — Cronica. — *Piesă teatrală: Cuvântul dat*, piesă într'un act de Alban de Polhes, local. de Dr. Horia P.-Petrescu. — Ilustrații: Zaharie Bârsan și Olimpiia Z. Bârsan.

Redacția și administrația: Dr. Horia Petra-Petrescu, Brașov (Brassó), Târgul grâului 4. Membrii ordinari, pe viață și fondatori, cari și-au plătit taxele primesc „Revista teatrală“ gratuit. Altfel, în abonament costă 3 cor. pe an, 1 50 pe 1/2 an. (4 lei România). Abonamentele se plătesc înainte. Reclame pe paginile copertei sunt foarte binevenite. Astfel se sprijinește societatea noastră. Numărul 50 bani.

Recomandăm cu căldură această publicație prețioasă pentru mișcarea noastră culturală dela sate. Revista aceasta n'ar fi iertat să lipsească de pe masa nici unui cărturar român.

Sumarul:

Redacția: „Idei și sentimente în preajma unui congres al învățătorilor români dela noi“; *G. Bogdan-Duică:* „Școala activă“; *Marin Poiană:* „Orariul de dimineață“; *Filimon Anuar:* „Scrisoare“; *Uroș Pîntea:* „Termometrul“ (lecție practică din fizică); *Reviste:* „Convorbiri literare“; „Viața Româniască“; „Flacăra“; *Cronica:* „Comemorarea de treizeci de ani dela moartea filozofului Vasile Conta“; *Informațiuni. Bibliografie.*